

Aan: Het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Fryslân
Van: Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân
Datum: 18 augustus 2022
Betreft: Positionering Opstapper en Jobinder in nieuwe concessie OV bus 2024 - 2034

Inleiding

Het Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân (Jobinder) is in januari 2018 gestart als een project waarin provincie en de gemeenten in de regio verschillende vervoersvormen samenbrachten om een robuust vervoerssysteem op te bouwen in de regio. Dit om de gevolgen van de krimp, de regio was als krimpregio aangewezen, het hoofd te bieden.

De idee achter het project was dat met dit robuuste vervoerssysteem de mobiliteit van de (ouder wordende) inwoners, die de mogelijkheden van eigen vervoer kwijt raken en zijn aangewezen op WMO-vervoer, zou kunnen worden gewaarborgd. En dat hierdoor de bereikbaarheid en leefbaarheid in de regio ook voor de andere inwoners in het gebied op peil zou kunnen blijven.

Vanuit de provincie is de Opstapper in de regio aan het systeem toegevoegd.

Door efficiënt combinaties te maken over de verschillende vervoersvormen heen zou aan de ene kant een robuust vervoerssysteem in het leven worden geroepen en aan de andere kant de groei van de kosten van met name het WMO vervoer kunnen worden beperkt.

Huidige situatie

Na 4 jaar staat het systeem stevig. De beide door de gemeenten ingebrachte vervoersvormen, WMO-vervoer en Leerling vervoer, worden naar volle tevredenheid van de gebruikers uitgevoerd door de gecontracteerde vervoerders. De planning van dit vervoer wordt gedaan door de in Dokkum gevestigde Mobiliteitscentrale. De Mobiliteitscentrale is onafhankelijk en heeft geen financieel belang in het vervoer. De ritregistratie wordt gevoerd via geautomatiseerde dataregistratie. Deze centraal beschikbare data wordt vervolgens door het Mobiliteitsbureau gebruikt voor stuur- en managementinformatie en de financiële verantwoording richting vervoerders en partners. Hierdoor is er sprake van een zuivere functiescheiding en verantwoording in het kader van rechtmatigheid waardoor het Mobiliteitsbureau en hun partners voor alle uitgevoerde vervoer via Jobinder in control zijn.

Bij de centrale vindt ook de toewijzing van de in de regio uitgevoerde Opstapper ritten, tussen de 7500 en 8000 op jaarbasis, plaats. De Opstapper maakt deel uit van de concessie openbaar vervoer van de provincie die aan Arriva is gegund. De reservering van een Opstapper rit komt binnen bij de centrale van Kijlstra in Drachten. Indien het een rit in de regio Noordoost Fryslân betreft wordt de rit doorgezet naar de centrale in Dokkum. De rit wordt dan toegewezen aan qua efficiency meest in aanmerking komende vervoerder. Het lukt alleen in het WMO-vervoer redelijk goed om reizigers te

bewegen tot combineren. In het leerling vervoer lukte dat altijd al wel en is door de vergroting van de regio waarin leerlingen moeten worden opgehaald de zogenoemde combinatiegraad op orde gebleven.

Aangezien een Opstapper rit alleen kan worden doorgegeven aan de in aanmerking komende vervoerder is combineren met andere reiziger stromen nagenoeg niet mogelijk. Uitbreiding van het systeem met nieuwe vervoersvormen is mede door de Corona pandemie tot op heden maar zeer beperkt van de grond gekomen.

Aanpassing op korte termijn

Zoals hiervoor beschreven vindt de reservering van de Opstapper rit plaats via de centrale van Kijlstra in Drachten, die in opdracht van Arriva alle reserveringen voor Opstapper ritten binnen krijgt. De Mobiliteitscentrale kan de rit na doorzending vanuit Drachten alleen nog toewijzen aan de in aanmerking komende vervoerder. Er is geen sprake van contact tussen Mobiliteitscentrale en klant. Er kan niet met de klant worden overlegd over een combinatie van deze rit met een eveneens te vervoeren WMO-klant of leerling. Dit was wel het uitgangspunt bij de start van Jobinder. Het zou beter zijn als een reservering bij de Mobiliteitscentrale binnen komt om te proberen een combinatie van vervoer te bewerkstelligen.

Dit kan op 2 manieren:

- De klant kiest middels een keuzemenu voor vervoer in Noordoost Fryslân
- Alle Opstapper ritten komen binnen bij de Mobiliteitscentrale

In het hierna volgende worden beide opties uitgewerkt en wordt aangegeven waar de voorkeur ligt.

Keuzemenu

Het nummer voor reserveren van een Opstapper blijft hetzelfde, maar de eerste keuze die de klant voorgeschoteld krijgt is de vraag of de rit plaats vindt in Noordoost Fryslân of in de rest van Fryslân. Keuze voor Noordoost betekent dat de klant wordt doorgeschakeld naar de centrale in Dokkum, waarna met de klant kan worden afgestemd wat de inhoud van de rit wordt en of er wellicht gecombineerd kan worden. Ritten voor de rest van Fryslân gaan als vanouds door naar de centrale van Kijlstra in Drachten.

Mobiliteitscentrale voor alle Opstapper ritten in Fryslân

De telefoon voor het reserveren van Opstapper ritten in geheel Fryslân wordt opgenomen in Dokkum en daar wordt de klant verder geholpen. Met in Noordoost Fryslân de vraag of er combinatiemogelijkheden zijn en voor de overige ritten doorzetting naar de voor de betreffende regio aangewezen vervoerder. Naar het zich nu laat aanzien wordt voor de tussenconcessie tot 2024 niet voor een dergelijke ingreep gekozen, waardoor deze optie niet eerder dan aan het einde van de overbruggingsconcessie van het OV eind 2024 kan worden doorgevoerd.

Voorkeur

Het zal duidelijk zijn dat vanuit Jobinder gezien de voorkeur uitgaat naar onderbrengen van de reservering van Opstapper ritten bij de Mobiliteitscentrale. Het levert de centrale mogelijkheden om het vervoer in de eigen regio zo efficiënt mogelijk in te richten.

Aanpak voor de lange termijn

Met het huidige systeem is een robuust systeem opgezet dat de leefbaarheid voor de (oudere) inwoners, afhankelijk van WMO-vervoer, en de leerlingen met recht op leerling vervoer goed kan bedienen. Tevens heeft de inpassing van het Opstapper vervoer in de regio in het Jobinder ervoor gezorgd dat er vanuit vele kernen toch nog een aansluiting op het openbaar vervoer in stand is gebleven.

Met het verder teruglopen van het aanbod van het openbaar vervoer in de minder dicht bevolkte delen van de provincie, het platteland, dreigen ook andere groepen dan de hiervoor genoemde een mobiliteitsprobleem te krijgen. Steeds vaker blijken reguliere buslijnen met groot materieel hier niet meer haalbaar te zijn. Hierdoor komt de leefbaarheid van de regio alsnog onder druk te staan. Het in sommige gevallen vervangen van deze lijnen door Opstappers kan deze druk weer beperken.

Van groot belang is dat er in de nieuwe OV concessie de onderkant van het OV vervoer (Opstapper, lijnbustaxi) voldoende flexibel wordt ingericht zodat de onrendabele OV lijnen op een goedkopere manier kunnen worden uitgevoerd in geheel Fryslân. Doel moet hierbij zijn dat aanvullende steunmaatregelen in het OV niet nodig zijn en dat de huidige mobiliteit in geheel Fryslân voor alle inwoners in stand blijft. Het Jobinder vervoersmodel kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren en zou de komende jaren over geheel Fryslân uitgerold kunnen gaan worden.

Aanbesteding centrale – aanbod Jobinder

Het contract voor de huidige Mobiliteitscentrale loopt tot en met 31 december 2024. Tussen nu en die datum zal dus een aanbesteding moeten worden opgezet, een nieuwe partij moeten worden gecontracteerd en zal de inrichting van die centrale moeten worden vorm gegeven.

De contracten met de vervoerders die het daadwerkelijke vervoer voor hun rekening nemen lopen, na verlenging, nog door tot en met 2026. Vanaf 2024 kan dan ervaring worden opgedaan door de nieuwe exploitant van de centrale. In 2027 kunnen dan de contracten met de nieuwe vervoerders in een goed lopende centrale worden ingeregeld.

Het Mobiliteitsbureau biedt aan in de aanbesteding voor deze centrale het plannen van alle Opstappervervoer in Fryslân mee te nemen. Voor de huidige (Jobinder)regio biedt dit de mogelijkheid ook voor Opstappers te kijken naar combinatiemogelijkheden en dus verhoging van de efficiency van het systeem. Voor de overige gemeenten/regio's in Fryslân biedt dit de mogelijkheid

om, gebruikmakend van de ervaring van deze centrale, hun eigen vervoersvormen te integreren indien hier noodzaak en bestuurlijk draagvlak voor is.

Tot slot

Het Jobinder concept is in 2015 – 2016 als ANNO-project opgezet. Met destijds grote provinciale inzet. Noordoost Fryslân was destijds de proeftuin voor het neerzetten van een toekomstbestendig systeem om de mobiliteit van de inwoners van een plattelandsregio te waarborgen. Met in het achterhoofd, maar ook als expliciet doel, hiermee de leefbaarheid van het platteland in stand te kunnen houden.

Nu het systeem staat en het concept gezien de resultaten in de regio Noordoost Fryslân werkt wordt het tijd om de vervolgstap te zetten. Een Fryslân brede centrale voor de Opstapper met ervaring met het integreren van meerdere vervoersvormen biedt gemeenten die voor dezelfde vraagstukken staan als de regio NO Fryslân destijds de mogelijkheid ook voor de eigen regio mobiliteit en daarmee leefbaarheid op peil te houden.

Namens het bestuur van het Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân

Paul Maasbommel
Coördinator